

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

**ПЕДАГОГІЧНІ ЧИТАННЯ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА
ПЕТРА ГУСАКА**

Збірник наукових праць
Матеріали круглого столу (2 жовтня 2024 р.)

Луцьк 2024

УДК 37(082)
П 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 2 від 25.вересня 2024 року)*

Редакційна колегія:

Чернета С. Ю. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки (*головний редактор*);

Лякішева А. В. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Корпач Н. І. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*відповідальний секретар*).

Рецензенти:

Сидорук І. І. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Мельник І. М. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки;

П 24

Педагогічні читання імені професора Петра Гусака. [Текст] : зб. наук. пр. : матеріали круглого столу (02 жовтня 2024 р.) / за ред. С. Ю. Чернети та ін.. Луцьк, 2024. 80 с.

У збірнику вміщено наукові праці викладачів, аспірантів, магістрів та практиків, які друкуються в авторській редакції.

За зміст публікації та представлені результати дослідження відповідальність несуть автори.

УДК 37(082)

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2024

ЗМІСТ

Бартків Оксана	
Підготовка майбутніх викладачів до використання інноваційної технології smart в освітньому процесі закладів вищої освіти	5
Белкіна Ковальчук Олена	
Навчальний тренінг як форма організації навчання майбутніх фахівців у ЗВО	8
Бичук Ірина	
Тімблдінг як інноваційний метод роботи в команді	11
Бодак Олег	
Комунікативна толерантність майбутніх викладачів закладу вищої освіти.....	13
Вітюк Валентина	
Інноваційні технології професійного розвитку педагогічних працівників.....	16
Гапончук Олена	
Вища освіта в умовах війни: проблеми та перспективи	19
Гетун Володимир	
Інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі закладу вищої освіти	21
Головін Микола, Головіна Ніна, Гузачов Дмитро	
Формування структури знань і критичного мислення у сфері практичного програмування	24
Гусак Андрій, Гусак Анна	
Роль інтерактивних платформ і онлайн-курсів у підвищенні якості освіти у вищих навчальних закладах	26
Дурманенко Євгенія	
Про шляхи формування інноваційної особистості майбутнього вихователя	29
Завацький Павло	
Співпраця закладів вищої освіти з торгово-промисловою палатою України щодо підготовки кваліфікованих кадрів	32
Колосок Андрій	
Проблеми та перспективи вищої освіти в Україні	34
Корпач Надія	
Самостійна робота як чинник формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців	37
Лякішева Анна	
Самоосвіта як складова формування фахівця нової вимоги в Україні	39
Мартинюк Тетяна, Шозда Дарина	
Інклюзивне навчання у закладах вищої освіти	41

Мартіросян Леся	
Історія соціальної роботи: теоретико-методологічний аспект	44
Остапйовський Ігор, Остапйовська Тетяна	
Взаємообумовленість методологічних підходів та методів навчання	46
Остапчук Микола	
Врахування елементів сугестопедагогіки при навчанні у вищій школі	48
Павлюк Олена	
Особливості освітнього компонента «Педагогіка з основами педагогічної майстерності» в контексті спеціальностей «014 Середня освіта «Фізична культура» та «017 Фізична культура і спорт»	50
Петрович Валерій	
Особливості навчання майбутніх працівників соціальної сфери супервізорству	53
Петрук Вікторія	
Імідж сучасного викладача: сутність та особливості формування.....	56
Рижанова Алла	
Штучний інтелект та соціальні якості людини: до магістерського курсу «актуальні проблеми соціальної роботи»	59
Смолюк Іван	
Модернізація підготовки педагогічних кадрів в умовах євроінтеграції ...	61
Сушик Наталія	
Сутність, структура, зміст інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів закладів вищої освіти	64
Степаненко Вікторія	
Інклюзивні інновації у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників	67
Хлєбїк Світлана	
Теоретичні аспекти готовності педагога до інноваційної діяльності	69
Чернета Світлана	
Інтернаціоналізація вищої освіти як необхідна складова діяльності сучасного ЗВО	72
Швирка Вікторія	
Тренди сучасної вищої освіти: виклики та перспективи	74

Микола Головін – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри комп'ютерних наук та кібербезпеки;

Ніна Головіна – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри експериментальної фізики, інформаційних та освітніх технологій, Волинський національний університет імені Лесі Українки;

Дмитро Гузачов – здобувач, Волинський національний університет імені Лесі Українки

ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ЗНАТЬ І КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У СФЕРІ ПРАКТИЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ

Метою роботи є виявлення та формалізація структури знань та механізму критичного мислення, що проявляється в процесі практичного програмування моделей фізичних явищ та процесів. Механізм критичного мислення подається у термінах формальної логіки, де окремі кроки представляються у вигляді аналізу, синтезу, індукції, дедукції, абстрагування, узагальнення, конкретизації. Структуру знань подано сукупністю конструктів, які зображаються у вигляді трикутників. Ці конструкти утворюють ерархічну конструкцію, яка в процесі навчання еволюціонує в напрямку розростання цілісними логічно завершеними блоками - конструктами. Під конструктом в роботі розуміють кроки програми, що одночасно знаходяться в полі уваги і мають логічну цілісність і змістовну завершеність. У структурі ці кроки представлені кружечками, що окреслені трикутниками (конструктами). В роботі [1] показано, що навчальні дії по розтлумаченню механізму програми починаються в стратегії від загального до конкретного. Це алгоритмічний етап. У цій парадигмі структура розростається від одного конструкта до трьох рухаючись переважно вниз. На цьому етапі домінують циклічні аналітико-дедуктивні дії з обов'язковим абстрагуванням при переході від конструкта до конструкта. Саме з такими діями пов'язана креативна частина дій, коли в структурі з'являється новий конструкт. Перехід від алгоритмічного етапу стосовно окремого конструкта до програмування відповідного програмного блоку пов'язаний з циклічними індуктивно-синтетичними навчальними діями, які завершуються абстрагуванням після вводу відповідного програмного блоку в робочий стан. Відлагодження програми цікаве тим, що теж як і попередні цикли, відбувається строго стосовно конкретного конструкта. Однак, без абстрагування в циклічній послідовності дій: аналіз дедукція індукція синтез аналіз. Навчальні дії по розтлумаченню механізму на цьому етапі переходять в стратегію від конкретного до загального. Розкриття механізмів мислення через циклічні дії формальної логіки з опорою на еволюцію структури знань дають хороші механізми рефлексії, на якій базується, в свою чергу, критичний тип мислення. Використання згаданих вище шаблонів мислення, що базуються на формальній логіці, суб'єктами навчання є цікавим підходом з методичної точки зору. Адже, ці механізми, з одного боку, роблять ментальні дії більш системними

оптимізуючи їх. З іншого боку, дозволяють у великій мірі уникати когнітивних пасток в процесі мислення стосовно навчальних завдань з програмування.

Підходи до навчання через розкриття його сутності та через структуру знань і дії формальної логіки є актуальною, як із психологічної, так і з методико-педагогічної точок зору, адже далеко не кожний пласт навчальних дисциплін, особливо в гуманітарній сфері, добре проявляє протокол критичного мислення. Програмування через високу формалізацію та структурність форм матеріалу є тією діяльністю, де механізм критичного мислення проявляється контрастно. Важливим моментом є також і вибір задачі на основі розв'язку якої ілюструється механізм критичного мислення. У цій роботі вибрана задача моделювання руху тіла в полі тяжіння з класичної механіки, яка має добру візуалізацію, є достатньо лаконічною та має просте математичне підґрунтя. Відповідна структура знань складається з трьох конструктів, що утворюють ієрархічну конструкцію, знаходячись один в одному. Методологія дослідження рефлексії критичного мислення реалізовувалась у процесі моделювання цього процесу в його еволюційному розвитку. Новизна роботи полягає в тому, що критичне мислення тут представлено у вигляді характерних циклічностей формально-логічних і матеріалізованих дій. Інше новаторство полягає у представленні результатів роботи механізму критичного мислення. Ці результати фіксувались у вигляді віртуальних ментальних когнітивних структур, що мають еволюцію в пізнавальному процесі. Такий підхід напряду зв'язаний з процесами та методами навчання і тому є цікавим в сенсі теорії навчання. Основним висновком роботи є те, що запропонований підхід дозволив розглянути критичне мислення лаконічно в контексті трьох циклічно діючих ментальних схем, що базуються на конкретизації, узагальненні та симультанному аналізі і синтезі. Останнє робить ці схеми хорошим базисом для розвитку різноманітних методик навчання особливо в інформаційній та природничій царині.

Висновки. Впродовж створення моделюючої програми простого фізичного явища проведено аналіз навчальних практичних дій з програмування шляхом їх розгляду через призму пізнавальних процесів, еволюції структури знань в термінах формальної логіки.

Сформульовано та лаконічно формалізовано у вигляді схем ментальні дії рефлексії, що можуть застосовуватись здобувачами освіти для оптимізації навчання, як в галузі програмування, так і природничих дисциплінах. Автори пропонують в процесі навчання фокусуватись не тільки на змісті навчальних дій, а і на контролі логіки цих дій, тобто фокусуватись на рефлексії дій.

Представлена у вигляді лаконічних схем, рефлексія може розглядатись як методичний засіб навчання, який дозволяє уникнути когнітивних пасток, прискорити і оптимізувати навчальну діяльність, як в сфері практичного програмування, так і в природничих галузях знань, де передбачаються практичні дії зі створення або відлагодження штучних об'єктів високої складності.

Джерела та література

1. Головін М., Головіна Н. Механізми критичного мислення та навчання фізики і програмування. *Фізика та освітні технології*. Луцьк, 2022. Випуск №1, С. 15–26.
<http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/physics/article/view/734/675>

Андрій Гусак – доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального правосуддя та правоохоронної діяльності Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Анна Гусак – кандидат педагогічних наук, фахівець з організації інформаційної безпеки Луцького ремонтного заводу

РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНИХ ПЛАТФОРМ І ОНЛАЙН-КУРСІВ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У останні роки цифрові технології істотно змінили освітній простір, зокрема через впровадження онлайн-інструментів і платформ для навчання. Пандемія COVID-19 стала каталізатором масового переходу до дистанційного навчання, а військові дії в Україні ще більше підкреслили необхідність варіативності в освіті. Інтерактивні платформи стали невід'ємною частиною освітнього процесу, забезпечуючи безперервність навчання та покращуючи його якість через індивідуалізацію.

Ці платформи пропонують гнучкість, дозволяючи студентам навчатися у зручний для них час, що особливо важливо для тих, хто поєднує навчання з роботою або іншими зобов'язаннями. Індивідуалізація навчального процесу, можливість налаштування матеріалів відповідно до рівня знань студентів та інтерактивні елементи, такі як тести й форуми, сприяють активному залученню учнів. Крім того, онлайн-платформи відкривають доступ до міжнародного досвіду, дозволяючи студентам взаємодіяти з викладачами та фахівцями з різних країн, що значно підвищує рівень підготовки майбутніх фахівців.

Індивідуалізація навчального процесу є ще однією важливою перевагою інтерактивних платформ. Завдяки цифровим інструментам викладачі можуть налаштовувати курси відповідно до рівня знань і потреб студентів, створюючи персоналізовані навчальні траєкторії. Це дозволяє студентам зосереджуватися на завданнях, що відповідають їхнім можливостям, підвищуючи мотивацію та зацікавленість у навчальному процесі.

Інтерактивність навчання також є ключовим фактором підвищення якості освіти. Платформи для онлайн-курсів пропонують різноманітні інструменти, такі як вікторини, групові дискусії та інтерактивні завдання, що стимулюють активну участь студентів. Ці елементи сприяють обговоренню, співпраці та глибшому засвоєнню матеріалу, роблячи навчальний процес більш цікавим і захопливим, що підвищує якість освіти та залученість студентів [2, с.202-203].

Крім того, онлайн-курси забезпечують безперервність освітнього процесу, що є критично важливим у складних умовах, таких як пандемія чи